

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 .

Negyedévre 2 .

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési felhívás!

1885. január hó elsején lapunk a negyedik évfolyamot kezdi meg.

Azon tisztelt előfizetők, kiknek előfizetésük lejárt, tisztelettel kérjük, előfizetéseiket mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 .

Negyedévre 2 .

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker. Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

As esküdtszékek,

A sajtótörvény revíziójának kérdése a politikai nagy kérdések mellett mindinkább előtérbe lép és minden újabb esküdtszéki tárgyalás csak érleli azt a meggyőződést, a mit az esküdtszékek története nálunk megteremtett és a mely közóhajtássá vált: az esküdtszéki intézmény, a sajtótörvény gyökeresen reformálandó, vagy egyszerűen eltörleendő.

Nem vezet minket felekezeti szempont, midőn e meggyőződésnek kifejezést adunk. Csak a héten folyt le két tárgyalás, a melyek elsejében vádlottat marasztották el, még pedig egy h a n g u l a g, mert zsidó volt; a másikban pedig a vádlottat egyhangulag fölmentették, mert a vádló volt a zsidó. És ha e körülmények mintegy provokálják is azt, hogy e tekintetben is szóljunk, mégis eltekintünk ettől, mert nem a budapesti esküdtek közt tagadhatlanul létező erős reakcionárius irány ellen való küzdés a célunk, hanem egyszerűen a legtárgyilagosabb kimutatása annak a szükségnek, hogy a sajtótörvény alapján véve, radikálisan reformálandó. Reformálandó azok miatt a bajok miatt, melyek a törvény szervezetében rejlenek. E bajok olyanok, melyek kizárják azt, hogy az esküdtszéki intézménytől csak meg is várhatnók azt az eredményt, a mit jogositva volnánk várni. E bajokra ráutalni kötelességünk, és e kötelességünk teljesítésénél nagyon könnyen mellőzhetjük azt a célzatosságot, a mit főtebb érintettünk: a felekezeti célzatosságot; pedig hát ez is rejt magában legalább is akkora veszélyt, mint a törvény egyéb hiánya.

E létező sajtótörvénynek legelső baja és hibája már maga az az eljárás, a mit az esküdtek

összeírásánál a törvény követelménye ellenére meghonosítottak. — Budapesten van legalább 60,000 olyan polgár, ki kvalifikálva van az esküdtségre, és a bizottság, melynek kötelessége a lajstrom összeállítása, e helyett előveszi a választók névjegyzékét, és nagy gondja van rá, hogy az a száznegyvennégy esküdt személyileg ne sokat változzék. — Ha az évenkénti összeállításnál negyven egyén változik, ez már nagy változás, de a többi marad a régi. És ez történik, a mióta esküdtszékünk van szakadatlanul, megmásíthatatlanul. Hogy ily eljárás mellett az esküdtszék népbíróság nem lehet, hanem igenis bizonyos egyének által monopolizált ítélő társaság, azt bővebben fejtegetni teljesen felesleges.

Még nagyobb baj, hogy a sajtóbíróssággal felruházott törvényszékeknel külön rendszeresítvén a sajtóvizsgáló bíróságot, az ily teendővel ellátott bírónak száma minden törvényszéknél csak egy, és ez is túl van halmozva egyéb teendőkkel is. Ennek következtése, hogy a beadott panasz folytán fogatosítandó esküdtszéki tárgyalás csak hónapok multán eshetik meg. Már pedig a sajtóvétség megítélésénél okvetlen szükség az, hogy a bírálként szereplő esküdtek teljes és hamisíthatatlan képet nyerjenek azokról a körülményekről és viszonyokról, a melyek közt a vétség elkövetetett, és hogy el ne halványodjék az első benyomás, a mi a sértés meg- vagy meg nem állapítására főkellék. Mert a szó, bizonyos körülmények között, sértés lehet, de más körülmények között elveszti e jellegét. Az a körülmény tehát, hogy a feljelentés és a végtárgyalás közt gyakran hónapok is eltelnek, majdnem illuzoriussá teszik az igazságos ítéletet, a mennyiben a panasz lényege elmosódik s az esküdt elveszti a teljes objektivitást, minek folyománya az oly esküdtszéki verdikt, a mit az egész világ abszurdumnak kénytelen nevezni.

A sajtótörvény intenczióinak formális megöléséhez hozzájárul az ő fölöslegessége által az elnöki resumé. Mire jó ez? A törvény világosan arra építi az esküdtszékeket, hogy befolyásolatlanul, egyedül lelkiismeretük szerint mondjanak verdiktet. De nem a legnagyobb befolyásolás-e az elnöki összegezés? A tárgyalás folyama alatt már megalkotja saját judiciumát minden egyes esküdt épen úgy, mint az elnök. A judiciumnak ez az alakulása alapúl a legkifogástalanabb közvetlenségen. De a judicium az egyéniségek szerint különféle lehet, és mégis a törvény megengegyi, sőt parancsolja, hogy midőn már az esküdtek mindegyike megalkothatta a saját véleményét, akkor jöjjön az elnök és még egyszer összegezzék a tárgyalás eredményét, mintha az az elnök szintén nem volna ember, mintha az az elnök meg-

tagadhatná individualitását, individualis felfogását. Az elnök egyéni felfogása által befolyásolt resumé befolyásolja az esküdteket épen abban a végpillanatban, midőn a verdikt meghozatalára visszavonulnak és e befolyásolást az ügy közvetlensége már nem szüntetheti meg. És hányszor megtörténik az, hogy épen az elnöki összegezés kiveri az esküdt fejéből a saját nézetét és öntudatlanul enged a befolyásnak, a mitől a törvény intenciója oly távol akarja tartani az esküdteket.

Még keserveesebb az ő eredményében az a tanácskozás. A törvény azt mondja: az esküdtek visszavonulnak tanácskozásra. Csakhogy tanácskozás folyik-e oda bent? A törvény minden külbefolyástól meg akarja óvni az esküdteket, és ha az a tárgyalás napokig tartana is, nincs kegyelem az esküdtekre, ki kell tartaniok a nélkül, hogy a világon csakugyan bárkivel is érintkezhetnének. A tanácskozás azonban odabent a dolog természeténél fogva kapacitációvá fejlődik és egész formászerű korteskedéssé fajul vádló vagy vádlott érdekében. Elég egy jó kortestermészetű egyén, és az esküdtek nem saját, hanem a kortes akaratának adnak kifejezést a verdiktben. Pedig maga az esküdtszéki intézmény szelleme nem engedne meg többet a pusztá szavazásnál. Csakhogy ez pusztá idealizmus lenne és az idealizmusnak ma már nincs kelete.

Csak futólag jellemeztük sajtóügyi bíraskodásunk bajait. De ha egyéb okok nem járulnának is hozzá, bizony ezek is eléggé indokolják Tisza Kálmánnak súlyos, de igaz szavait: az esküdtszék-re nem bízhatjuk többé a polgári becsületet, mert az esküdtszék nem képes, a mostani alakjában nem lehet képes igazságot szolgáltatni, mert oly jelenségek és eszmék által befolyásoltatják magukat, melyek nemcsak nem igazságosak, hanem válságos időkben határozott veszélyt hozhatnak a társadalomra. Meg kell tehát gyökerében reformálni a sajtóügyi bíraskodást akkor, midőn mint nálunk, az esküdtszék hatásköre nem terjedhet ki más természetű ügyekre, mint politikai és becsületsértési ügyekre, a hol a szenvedélynek úgyszólván kiváló alkalma van uralkodni és a kedélyeket befolyásolni, a hol a szenvedély épen a legsajnálatosabb bajokat teremti meg. Ki kell mondanunk: épen a sajtó-

ügyekben nem kell esküdtszék, mert a mostani sajtóbíróság épen azokat a kinövéseket növeszti nagyra, a melyeknek korlátozására hivatva volna.

Új középosztály.

A gentry-e azon társadalmi osztály, melytől várható, hogy a nemzeti eszmék hordozója legyen, s megvalósítsa céljainkat? Kizárólag többé nem.

A századokon át latinnyelvű gentry, minden jeles politikai és fajfentartó tulajdonsága daczára, nem volt képes olvasztani, nyelvünket 200 év elforgása alatt terjesztetni. Pedig ez a hiba következményeiben végzetessé lett. Nemcsak nálunk, hanem másutt sem volt társadalmi osztály, mely egy faj fentartására oly kiválóleg hivatva leendit, mint a mi régi földbirtokos nemességünk.

De ez csak passiv tulajdonság volt benne. A defensivában legyőzhetetlen volt, ellenben teljesen gyenge a támadásban. A megyékben kitűzte és a századok zivatarai közepett megvédte a magyar faj és a magyar szabadság zászlaját. Ezt a zászlót azonban nem hordozta meg diadalmasan a nemzetiségek közt. A megyéből várat csinált a védelemre, de nem a győzedelmes előnyomulásra.

Kiváltságait védve, megvédte egyszersmind a magyar fajt, de nem is gondolt arra, hogy e fajba felolvaszsa a többi fajokat.

Sőt jelenleg sem a megye a magyarosítás eszköze, hanem a város. De nemcsak ez okból nem lehet többé a gentry a nemzeti célok kizárólagos letéteményese.

Bár a gentry nem jutott annyira tönkre, mint a búskomor elégiák elhitették, de bizonyos az is, hogy új elemek jelentek meg a nemzeti érdekek köztterén. Friss, életerős elemek, melyeket ép oly kevésbé lehet és szabad ignorálni, mint a gentryt.

A polgárság, mely 1848 előtt jelentéktelen s részben ellenséges elem volt, hatalmas fejlődésben van és egyenlő részt követel magának úgy a politikában, mint a nemzeti célok megvalósításában. — Megmagyarosodva, a magyar állameszméért lelkesedve, a szép virágzó és magyar városok egész koszorújával ajándékozta meg a nemzetet.

Magában a középföldbirtokban nagyszámú új elem foglalt tért. Dominaló szerepe itt még megvan a gentrynek, de nem többé kizárólagos állása. Az új földbirtokosok, kikre szintén világot vetnek a felsorolt adatok, értelmiséget, munkaszeretetet, gazdasági szakértelmet visznek a magyar földbirtokba.

És ép úgy igényt formálnak ahhoz, hogy magyaroknak, a nemzeti célok munkásainak tartassanak, mint bármely más társadalmi osztály.

Bekszics Gusztávnak „Társadalmunk és nemzeti hivatásunk“ című röpirata.

TÁRCZA.

Piknik.

— Az „Egyenlőség“ eredeti tárczája. —

Piknik volt a neve, valóságban azonban elite bál volt. Tehát bárról írok, a mi tulajdonképen az „Egyenlőség“ feladatához nem tartoznék. Teszem pedig ezt azért, mert a szemlélőnek jól esett azt a különbséget megfigyelni, mely e bál és a Budapestten ezelőtt rendezett zsidó elite-bálok közt fennforog.

Néhány évvel ezelőtt Budapestten a zsidóság és annak nyelve német volt; az országban uralkodó hangulat magyar volt. A zsidó meghajolt az osztrák hatalom előtt, mert felekezetiünket kénytelenítik annak kezeibe letenni sorsát, aki a hatalmat kezeli és aki ennél fogva egyedül képes a zsidóságot bizonyos támadások ellen megvédeni. Hogy a gyenge a hatalmas védelmét keresi, az természetes. Szóval, hogy az ötvenes években a zsidóság Budapestten nem e volt, az nem a zsidóság hibája, hanem azé a szellemé, mely mindig arra törekedik, hogy a zsidók ellen uralkodó elöitéletek soha meg ne szűnjenek.

Egészen másképen áll a dolog ma. A koronázás után a zsidók egyenjogusítása is csakhamar ki lett mondva. A hatalom a magyar nemzet vezérférfjainak kezeibe ment át és a zsidóságnak meg lett adva, hogy hazafias hajlamait követve, azok életmódjához és felfogásához közeledjék, kiket honfitársainak nevez. A magyarosodás óriási léptékekkel megindult a zsidóság között ott, a hová sem törvényes, sem törvényellenes hatalom nem ér; megindult ott, a hol sikereket csak úgy lehet kivívni, ha a kitűzött célt a szív sugallja s az ész javallja. Megindult a zsidók magyarosodása a család körében. Valóban, nehéz feladat leszokni egy átöröklött nyelvről és beplántálni a családba egy új nyelvet, ha mindjárt ez az uralkodó faj nyelve is. Az észak-amerikai Egyesült Államokban mindig létezett az állampolgári egyenlőség és vallásszabadság, mindig történtek különféle nyelvűek közt összeházasítások, mindig angol volt a hivatalos nyelv, és ennek daczára kiterjedt területeken a francziák ma is francziák, a németek ma is németek és az irek ma is irek. Csalhatatlan bizonyítéka ez annak, mily roppant nehéz kiírtani a családból az apák és anyák nyelvét és a gyermeket egy elvont eszme, a hazafiság nevében, egy közvetlenül nem észlelhető, hanem csak nemzedékek mulva ható

A gentry szerepe az új viszonyok által világosan elő van írva. Mint gentry, mint a magyar nemzeti élet, politikai és társadalmi befolyás kizárólagos letéteményese és birtokosa, nem tarthatja magát.

Bele vetve a létfenntartás küzdelmeibe, e küzdelemben csak úgy állhat meg, ha el nem szigeteli magát s ha átídomul a modern létfeltételekhez képest.

Nem szabad elesnie a gazdasági küzdelemben. Oly becses és kipróbált nemzeti elem végpusztulása végtelen kár volna a nemzeti ügyre. — De erről nincs és nem is lehet szó, ha a gentry az átalakult viszonyokhoz képest szintén átalakul. A multat nem lehet fenntartani sem az intézményekben, sem a társadalmi osztályokban.

Nincs emberi hatalom, mely erre képes volna. A világ előre megy.

És jaj volna nekünk, ha mi itt, a magyar glóbuson meg tudnók kötni a verseny útján robogva előre forgó kereket.

Ha meg tudnók állítani társadalmi és gazdasági átalakításunkat.

Annai volna ez, mint a civilizáció útján előre haladó rengeteg embertömegek mögött sereghajtónak sem lenni, hanem az útfélen fáradtan elmaradni, s ott meghalni.

Egyetlen osztályra, bármily hatalmasra és érdemesre bízni a nemzet jövőjét, annyi volna, mint e jövőt kockáztatni.

A modern állami és társadalmi igényeknek nyugaton sem képes egy, vagy akár több társadalmi osztály megfelelni. A nemesség és aristocrazia elég lehetett hajdan. Most már mindenütt elégtelen. Minden értelmi és vagyoni tényezőnek közre kell hatnia.

Nálunk még sokkal inkább, mint másutt, Mert nálunk nem pusztán politikai és társadalmi feladatokról van szó.

Nekünk, bár szerencsére mindig távozva, még mindig fejünk fölött lebeg a nemzeti lét sötét ködgomolya. Nekünk tehát gondosan és tervszerűleg elő kell keresnünk minden alkalmas tényezőt, hogy beállítsuk a nemzeti munkába. Nekünk nem szabad ellöknünk senkit: meg kell nyernünk mindenkit, a ki megnyerhető.

És annál inkább, mert a gentry, mely régen egyedül volt társadalmi, politikai és nemzeti tényező, tagadhatlan veszített az új elemekkel szemben.

Nem kell tehát egy társadalmi osztály sem kizárólagosan.

Egy nagy, új középosztályba olvadván, vagy legalább abban érintkezve, s az által összekötve, kell valamennyi.

A magyar gentry régen sem emelt falat maga körül. Nyitva volt, mint osztály, minden érdem számára. Kasztot nem képezett.

Elkülönítve magát, kizárólagos gentry-érdekeket hangoztatnia annál kevésbé szabad neki jelenleg és jövőben.

eredmény: a családi és külélet egyenlősége kedvéért, a gyermekeket oly nyelvben nevelni, melyet nagyszülői éppen nem, szülői pedig igen gyakran csak hiányosan tudnak. és ekképen oly helyzetet teremteni, hogy igen gyakran a nagyapa nem érti unokája nyelvét, s hogy mégis örvendhessen a kised első szavainak, ő, a nagyapa, aggkorában tanulja el azon nyelvet, melyben a szülők, az ő gyermekei, a remélt egyenlőség kedvéért, unokáját nevelik. Ez páratlan munka, melyhez hasonlót ily rövid idő alatt és ily erélylyel kifejtve a világtörténet alig tud felmutatni és a melyre csak a hazafiság senttüzétől hevített lelkesedés képes! . . .

A piknik zsidók által zsidók részére rendezett táncmulatság volt, de külső megjelenés, a tánc rendezése és étkezés dolgában egészen modern mulatság volt. Csak egyben maradt el: még hat órák orreggel sem volt egy részeg ember sem!

A táncmulatság az Europa-szálloda fényesen és ritka ízléssel díszített termeiben folyt le és mindentekintben ki ünt ama elegáns egyszerűség által, mely a jó ízlés legcsalhatatlanabb jele. A menü a következő volt: Con-

Először is össze kell olvadnia a földbirtok új elemeivel, azután, de minél előbb a polgársággal. Így aztán alkothat egy nagy, hatalmas középosztályt, mely magában foglalandja a nemzet zömét.

Mesebeszéd, hogy az osztály, mely tulajdonkép nem is lehet osztály, mert annyira nagy, eddig is létezett.

Régen létezett a gentry, mint kizárólagos középosztály. Nem volt mellette sem az értelmi kereset embe-reinek, a tudomány és képzettség nevében beszélő nagy contingense. Nem lépett fel a verseny terén a polgárság. A középbirtok pedig a gentry patrimoniuma volt.

Ujabbán mindez elemek megjelentek. Igaz, hogy a társadalmi rétegek középtájan foglalt helyet; a létesítendő középosztály becses anyagát képezték.

De az összeforrás nem történt meg. A transfúzió, mely máimegkezdődött, megállt.

A retrograd irány állította meg, mely az osztály érdekek és viszályok magvait hintette el.

A gentrybe belekezdtek beszélni, hogy mint ilyennek kell a modern társadalmi és gazdasági szellemmel szemben állást foglalnia. Az iparosokat arra figyelmeztették, hogy csak úgy boldogulhatnak, ha testületükbe elzárkóznak.

Szóval, a szétválást hirdették ép akkor, midőn nagy összeforrásnak kellett volna történnie.

Ezért állt meg, sőt ment vissza a középosztály alakulásának örvendetes processusa.

De legfőbb nemzeti érdekeink követelik, hogy az a processus új lendületet nyerjen, s mielőbb befejezésre jusson.

Mert egyik társadalmi osztály sem, hanem csak a valamennyinek elitjéből alakulandó nagy középosztály lesz képes törekvéseink megvalósítására. — Azon középosztály, mely birni fog valamennyi osztály előnyeivel, a hibák nélkül.

A transfúzió a specifikus tulajdonságokat összesíti és újra egyéníti.

Spencer, a darwinismus alapján, kimutatta, hogy a jellem számos nemzedék hasonló működése következtében fejlődik ki. Kétségtelen tehát, hogy más és más jellegük van azon társadalmi tényezőinknek, melyekből az új középosztálynak meg kell alakulnia. Más a gentrynek a polgárságnak, s az új földesurak különböző árnyalatainak.

Külön maradván, elszigetelve egyik sem változtathatná meg soha, vagy sokáig jellemének alapvonását.

De a vegyülés közös eredőt szül, s rendszeren a legjobb bszlegerősebb tulajdonságok dominálnak a keresztezés eredményében.

A magyar gentryben megvan a büszke férfiaság, magasabb feltogás, point d'honneur; de hiányzik belőle a vállalkozási és gazdasági szellem, kiválólag pedig a munka szeretete. A polgárságban s az új földesurak majd

sommé. Saumon du Rhin à la Cardinal. Filet de Boeuf à la Monglas. Chapon de Styrie. Salade-Compote, Bava-roisé d'Ananas. Dessert. — Egy katonai zenekaron kívül Berkeshúzta a talp alá valót és a párok a tánczot úgy lejtették, mint lejtik mindenütt, mindenki tehetsége szerint. Azt az egyet meg kell vallanunk, hogy több a tánczos, mint a tánczosnő s így természetes az is, hogy több volt a rossz tánczos is. De ezt a fogyatkozást a holgyek gyönyörű táncza teljesen elfelejteté a nézővel.

A ki látta azokat a hévvel és örömmel lejtett csárdásokat, a ki látta a fiatal hölgyek örömtől sugárzó arczát és a ki látta s hallotta, hogy a hang, mely itt uralkodott, a szellem, mely a tarsalgásban nyilvánult, és a kedv, mely a keblekből fakadt, magyar hang, magyar szellem és magyar kedv volt, annak nem lehetett kétsége, hogy itt magyar ifjak magyar hölgyekkel magyarosan mulattak.

Ha külföldi, a ki a magyar nemzet jellegét ismeri, e terembe lép, eszébe se jut, hogy ez a szellem, ez a hang, a mihez másoknál évszázadok szakadatlan munkája szükséges, a zsidóknál alig két évtized alatt fejlődött ily ízmossá. az akadályok daczára is, miket bizonyos oldalról a haladás elé görditének.

valamennyi elemében ép azon jeles tulajdonságok vannak meg, melyek a gentryből hiányoznak, — de nagyrészt a gentry valódi előnyei nélkül.

A transfúzió tehát valamennyi elemnek csak hasznára fog válni.

Az alakulandó új középosztály bizonyára közelebb fog állni a gentryhez, mert ez a fő alapelem, s mert ennek jelleme legerélyesebb; de az új tényezők tulajdonságai is érvényesülni fognak benne.

Ekkép aztán a gentry kap egy kis gazdasági szellemet, a polgárság kiemelkedik szűk látköréből, a fényes parvenü pedig szerényebb és tartalmasabb lesz. A gentryből tanúl komoly, férfias modort, s nem fogja hivalkodva mutogatni ízléstelen fényű termeit, s nem borúl le az arany oltára előtt. Tudni fogja, hogy van valami becsesebb a pénznél. Hogy a lelekben vannak tulajdonságok, melyeket nem lehet még milliókkal sem felmérni s a legnagyobb kincsek árán sem megszerezni.

Az ekkép létrejött, nemesebb, magasztosabb lelkületben összeolvadt középosztály képes lesz a nemzeti munka végrehajtására.

Beszélnék társadalmunk védői arról, mit mindent hajtott végre ez a társadalom, s mennyire fejlődik egy vagy más irányban.

Ismételten kifejtettem álláspontomat. Megdicsértem társadalmunkat mindenütt, a hol dicsérhető volt. De az igazsággal nem számoló üres bókok nem érnek semmit, s csak ártanak, mert csalfa álomba ringatják társadalmunkat. És nem egyes irányokról, hanem a nemzeti célok megvalósításáról van szó.

A kérdést vetem fel: mit tett a magyar társadalom nyolcz század óta? Beolvastotta a nemzetiségeket? Létesítette a homogén magyar nemzetet?

Nem!

Franciaországban a francia nemzet, annyi különböző elemből, már a 11-ik században megalakult, bevezett néppé lett grammatikailag is.

Az angol nemzet a normann hódítást követő két század alatt szintén egész nemzetté vált, kevés kivétellel grammatikailag is.

Oroszország, mint nemzet végleges megalakulásának küszöbén van. Ezt jelzi az orosz fajnak 75 százalékban kifejezett túlnyomósága. — Mint társadalom, nem léveu osztályai, leghomogénebb elemekből legegységesebbé lehet és lesz. Sőt az orosz nép, mint nemzet és társadalom, már is bír a bevezettség jelenségeivel.

Mi még most sem vagyunk készen, nem vagyunk végleg megalakulva. Ezer esztendő múlva sem!

De semmi sincs elvesztve, ha egy nagy, művelt, gazdag középosztály, mely letéteményese leend minden kulturális eszköznek és minden nemzeti eszmének, kezébe veszi a nagy nemzeti munkát.

Ne bántsatok a zsidót, mert mindazon tényezők között, melyek a magyar nemzeti eszme egységének biztosítására hivatva vannak, egy sem olyan erős, mint az a hazafias szellem, mely a zsidó magyarokat átlengeti. . . .

A toletteket, legnagyobb sajnálatomra, nem írhatom le, mert a szerkesztő nagyon szűk tért mért ki számomra, lévén — szerinte — fontosabb közlendői e lapnak. — Azt az egy megjegyzést talán mégis sikerül e tudósításba csempésznem, hogy az uszály nem alkalmatlankodott sehoh és hogy a divatos rövid ruha a csárdás elbűvölő voltát lényegesen emelte.

A körtánczok nem folyhattak oly gördülékenyen, mint azt a tánczó párok szerették volna, mert a terem a megjelent vendégek számához képest szűknek bizonyult, a min később úgy segítettek, hogy néhány pár a tánczra alkalmas mellékhelyiségben is járta. Ugyanez okozta, hogy a négyeseknél, melyek közül az elsőt mintegy nyolczvan pár tánczolta, valamint a fűzértáncznál szorongás volt. A fűzértáncz nagyban mulattatta a közönséget, furcsábbnál furcsább figurákkal, melyek közül csak a szerelmesekek bűjhelyét ábrázoló, a terem közepén gázvilágításban fénylő lugast említjük meg.

Csodákat vihet véghez társadalmilag a nélkül, hogy az állam részéről egyébre volna szüksége, mint jóakaró támogatásra.

De az új alakulásnak mielőbb létre kell jönni. A keleti szláv kultúra erőteljesebb kifejlésének már készen, minden pozíciót elfoglalva kell találnia közép osztályunkat.

E munka a hazafiúi aggodalom veszkialtása a kartlenni.

A ki pártszempontot keres abban, pártszempontot visz a nemzeti létkérdésbe.

E kérdésnek pedig felette kell állnia minden: főleg a párviszályok, a harag és gyűlölködés sötét gőzkörén.

A ki pedig a magyar társadalmat a jogos és hazafiság sugalta kritika ellenében védve altatja, vigyázzon, hogy a környező veszélyek közepett el ne altassa.

Az éber magyar nemzetet a viharok sem sodorhatják el. De a kisebb veszélyek is végzetesekké lehetnek, ha az alvót lepik meg.

Moskovitsok és Bajkorok.

Mult vasárnap virradóra egy sajtóper ért véget a budapesti esküdtszék előtt, melyre nekünk vissza kell térnünk annál is inkább, mert hazafias kötelességünk azon tendenciák ellen, melyek a jogegyenlőség megtagadására és a jogrend felbomlására vezetnek, férfias meggyőződésünk egész erejével küzdeni. Az említett sajtóper tárgyát egy ujságczikk képezte, mely cikkben Moskovits Géza ügyvédjelölt Bajkor vizsgálobíróval azzal vádolta, hogy a felekkel felvett jegyzőkönyvet meghamisította, hogy »fűlnyuzás« és egyéb pressziókkal kioroszakolta az alairást olyan vallomásokra is, melyeket a kihallgatott felek nem tettek stb.

Sulyos vádak! Ha igazaknak bizonyultak volna, a vádlott vizsgálobírónak többé egy pillanatig sem lett volna szabad betölteni azt az állást, melynek igazságszolgáltatás egyik papjává avatja.

Bajkor ur a bíróság elé állította vádlóját és az esküdtek ítélete alá bocsátotta azt a kérdést: Igazak-e azok a vádak, melyeket ellene emeltek, — vagy nem?

A budapesti esküdtek azt felelték: Nem igazak!

Rágalomnak és becsületsértésnek kvalifikálták Moskovits állításait, és a törvényszék az utóbbit 8 havi fogságra ítélte.

Nem lehet feladatunk e birói ítéletet bonczkés alá venni, bár nem osztjuk azok nézeteit, kik a legszembe-

Kiváló dicséret illeti Dr. Dalnok Béla, Fischel Béla, Lederer Gyula, Lederer Sándor, Ruszt József, ifj. Sváb Sándor és Schwarcz József urakat, kik mint a rendezőség tagjai, ritka körülményekkel és páratlan önfeláldozással mindent elkövettek, hogy a mulatság minél jobban sikerüljön, a mit különben teljes mértékben el is értek.

Hogy e sorok a bál tudósítás színezetét el ne vesztik, itt közlöm a jelen voltak névsorát is. Ott láttuk: Krausz Lajosné, Krausz Izidorné, Strasser Alfredné, Kohner Gusztávné, Strasser Sándorné, Hatvani Deutsch Sándorné, Strasser Imréné, Schlesinger Sámuelné, Fischl Lászlóné, Basch Lajosné, Karsay Malliné és Karsay Ignáczné, Birnbaum Henrikné, Brachfeld Miksáné, Kéausz Paulát, Weiszhutné, Dr. Singer Antalné, Dr. Decsey Zsigmondné, Brüll Zsigmondné, Dr. Bamberger Béláné, Futaky Gyuláné, Csányi Józsefné, továbbá: Kohner Adél, k. a. Strasser Zsófia és Strasser Berta k. a., Böke Nelli, k. a., Fürst Lenke k. a., Weisz k. a. Brachfeld Irén k. a., Herczog Aliz k. a., Herzberg Stef k. a., Machlup k. a., Koppély k. a., Haaz Flóra k. a., Baronyi Fraucziska k. a., Decsey Malvin k. a., Schwarcz k. a., Karsay Emma k. a., Brüll Irén k. a., Lázár k. a. sat. De voltak ezenfelül még nagyon sokan, kik — távollétük által feltűntek.

öltöbbségi bírói botlásokkal szemben is megtagadják a sajtó kritikáját. Alkotmányos országban a szabad sajtónak minden felett szabad nézeteit nyilvánítani. Megengedjük, hogy rendezésekben, midőn az első bíróság ítéletét a felek kívánatára még két bíróság is felülvizsgálhatja, a sajtó kritikai beavatkozása nem szükséges, és gyakran talán veszedelmes is; de esküdszéki verdiktumokkal szemben, midőn a felsőbb bíróság a permeritumát felülvizsgálat alá nem veheti, a sajtónak nemcsak joga, de gyakran kötelessége is azon jelenségeket megvizsgálni, miket a per felszínre hozott.

Térjünk tehát magára a tárgyra. Moskovits Géza, mint már említettük, Bajkor vizsgálóbíró azzal vádolta egy hírlapi cikkben, hogy a felektől vallomásokat kicsikart, hogy a jegyzőkönyvekbe nem a felek vallomásait írtatja be, és hogy a nevezett bíró okmányhamisítás és sikkasztás miatt büntető vizsgálat alatt állott.

Az esküdszéki tárgyalásnál kihallgatott tanúk legió volt. Köztük akadtak terhelő és mentő tanúk. Voltak, kik Moskovits ellen és voltak, kik mellette vallottak.

Az esküdtek több hitelt adtak a Bajkor mentő tanúknak, és rásütötték Moskovitsra a rágalmi és becsület-sértés bélyegét.

Ha ezen a tárgyaláson magánszemélyek szerepelnek csupán, akkor e verdiktal vége lehetne az ügynek és a közvélemény napirendre térhetne fölötte.

De ebben a perben egy férfiú vádlóként szerepelt, aki a király nevében itélni szokott polgártársai fölött. E speciális esetben azon terhelő tanúknak vallomásai nem hangozhatnak el mint szó a pusztában és az esküdszéki verdiktje, a Hoffmann, Fritsz András, Molnár József, Sztoják Endréné, Bárdosi Pál, T. Pápai Soma, Kubinyi Géza és a többi terhelő tanúk vallomásait nem temetheti el a feledés sirjába. A magyar igazságszolgáltatás reputációja parancsolólag követeli, hogy az igazságügyminiszter megtétesse a kellő lépéseket, az esküdszéki közegében, kiról kifogástalan tanúk, sőt kártalanítási bizottság is azt állítja, hogy lovagiatlan, hogy „komiszul” bántják el a felekkel, hogy tettelesen bántalmazza sat. sat.

Az esküdszék nem volt hivatalos Bajkor ur fölött itélni, a verdikt csak Moskovitsra vonatkozhatott. Moskovits rágalmazott, Moskovits Bajkor ur becsületében jogtalanul gázolt. Ezt mondta ki az esküdszék; de nem mondhatta ki egyúttal azt is, hogy a terhelő tanúk hazudtak. És miután ezt nem konstataáltak, kötelessége az igazságügyminiszternek ez irányban vizsgálatot indíttatni és az eredményhez képest vagy rehabilitálni, vagy hivatalától megfosztani a vádlott vizsgálóbíró.

Nem fejezhetjük be e sorokat a nélkül, hogy Bakos János kir. alügyész ur vádbeszédének egy — hogy erősebb kifejezést ne használjunk — egy üggyűmondására vonatkozólag, szerény nézeteinket ki ne nyilvánítsuk. Bakos ur vádbeszédében többek közt azt mondotta:

„Kik azok, a kik egymással szemben állanak. Egyfelől egy gyermek, másfelől egy élemedett ember, ki végig szolgálta a szabadságháborút, aztán közkatónának besoroztatván, a zsandársághoz osztották be. Ezt most a szemére hányják; pedig ez nem hátrányára, de dicsőségére szolgál. — Olyan küzdelmeket, mint a panaszos átélte, a vádlott alig fog valaha átélni, mert ha jönnének is oly idők, a Bajkorok bizonyosan ott lesznek, de a Moskovitsok legfeljebb az utolsó sorban, illetve az eredményt.”

Valóban megdöbbentő ilyen érvelés egy királyi ügyésztől, akinek tudni kellene, hogy azért a mit valaki a jövőben tenni vagy mulasztani fog, elítélni nem lehet.

Ha Bakos ur úgy van meggyőződve, hogy Moskovits nem fog részt venni a jövőben szabadságháborúban, akkor tessék e meggyőződésének, ha már el nem nyomhatja, oly alakban kifejezést adni, hogy csak azt sújtsa, a kit a vád illet. De azt állítani, hogy „a Moskovitsok” legfeljebb az utolsó sorban fogják a háború eredményét

lesni, az olyan inszinnuáció, mely sok oly férfit sérthet, melyben legalább is annyi hazaszeretet van, mint a Bakos ur kebelében. — Hiszen Bakos ur sem harcolta végig a szabadságháborút, és egész érdeme abban áll, hogy az ügyészi emelvényről szórja gyanúsításait a hazának olyan polgárai ellen, kik az ő illetékelen kritikája ellen nem védelmezhetik magukat.

Nincs szerencsénk hazánk összes Moskovitsait ösmerni, de azért bátran állithatjuk, hogy nagyon sokan vannak a »Moskovitsok« közt, kik már több szolgálatot tettek magyar hazájuknak, mint Bakos ur, a ki végtére azért a mit a hazáért tesz, minden hó elején e hazától meg is kapja a fizetést. — Van kétségtelenül a »Moskovitsok« közt is olyan, a ki erre a nagy hazafiúi áldozatra képes lenne és ha Pauler ur zsidót kinevezne, »a Moskovitsok« bebizonyíthatnák Bakos urnak, hogy mint királyi ügyészek legalább is oly jól töltenek be azt az állást, a honnan Bakos ur oly megvetőleg tekint le rájuk.

Mi sokkal többet tartunk Bakos ur szellemi tehetőségéről, sem hogy feltennők, hogy nem tudta volna, miszerint ez a gyanúsítás nemcsak egyedül a vádlott Moskovitsot sérti. Már pedig, ha Bakos ur mást is akart sérteni, választassa meg magát képviselőnek antiszemita programmal, akkor lesz joga a »Függetlenség« elcsépezt frázisait akár a parlamentben is szajkózni; de a míg ő királyi ügyész, a míg ő a zsidók és nem zsidók adójából él, addig nincs neki joga nyilvános tárgyalási teremben sem a zsidók, sem a nemzsidók ellen izgatni.

Abban a teremben, a hol igazságot kell szolgáltatni, a kir. ügyészek, ki mint az igazság és a törvény őre szerepel, nem szabad sértegetni egy Moskovits miatt »a Moskovitsokat«, mert lehet Moskovits Magyarországon, a ki egy nap alatt több érdemet szerzett a haza körül, mint Bakos ur teljes életében.

A kir. alügyész ur, az ő tapintatlan megjegyzésével nem a vádlottak padján ülő Moskovitsot akarta sérteni, hanem bántalmazni akarta a zsidóságot. És ezért az ő szép igyekevéért meg is kapta már illetékes helyről az elismerő dicséretet. Az a szennylap, mely Kozma Sándor királyi főügyész és Heil Fausztin kir. alügyész urak ellen a leghitványabb rágalmakat szórta, ugyanaz a szennylap most Bakos urnak tömjénez és tele torokkal hirdeti nagy tettének dicsőségét.

Ha Bakos ur annyira szomjazza a »Függetlenség« dicséretét, köszönjön le és áljon be a szénatéri klubba; de hogy mint kir. alügyész az igazságszolgáltatás csarnokában felekezeti és osztálygyűlöletet szítson, az már még sem járja.

Ego.

A zsidóság a jelenben és jövőben

E cím alatt jelent meg a lefolyt hetekben egy nagyobb munka Hartmann Ede német filozóf úrtól. — Fel kell említenünk ezt a könyvet, mert Hartmann abban sokat állít, a mit nem igen hisz el maga sem, de a miről mégis felteszi, hogy a — nem filozófok vakon elhiszik neki. Az egész mű különben azt a benyomást teszi, hogy inkább vásári munka, mely spekulációból készült, és hogy a filozóf úr újabban szorgalmasabban olvasgatta a német antiszemita hírlapokat, mint kellett volna, hogy ítéletének elfogulatlansága csorbát ne szenvedjen.

De nézzük, miként nyilatkozik Hartmann úr az antiszemizmusról és a »zsidókérdésről.« Azt mondja többek közt: »Tévednek azok, kik a „zsidókérdést“ vagyis a fajgyűlölet és vallási különbség létezését tagadják.« Szerinte tehát a zsidókérdés fajgyűlöletből és vallási differenciákból eredt. Mi pedig, kik német filozófok nem vagyunk, ezzel szemben hivatkozunk a tapasztalatra, minek nyomán határozottan azt állithatjuk, hogy a zsidókérdésnek sem faji, sem vallási alapja nincsen, hogy ez a két foga-

lom csak ürügy bizonyos forradalmi tendenciák burkolására, melyek sem a zsidók vallása, sem faji elszigeteltsége ellen (a mi most már többé úgy sem igaz), hanem a tőke ellen irányulnak, azon tőke ellen, melyre az antiszemita mozgalom vezetőinek oly nagyon fáj a foguk.

Azt mondja továbbá Hartmann úr: »Az antiszemita az egyenjogusítás elvét az alkotmányokból kitörölni akarják és oda hatni, hogy a zsidóság kizárva legyen az állam és közélet minden nagyobb és fontosabb működési terétől, sőt még a hazát is elkobozni akarja a zsidóktól és abból kikergetni őket.«

Ez állítás megfelel ugyan annak a vignettnek, a melyet az antiszemita kifüggesztett, de hogy ezt a czégért csak a gyengébbek félrevezetésére használják, azt egy filozófusnak első tekintetrel látni kellene. Ha az antiszemita, miként Hartmann úr állítja, csakugyan nem volna egyéb vallási és faji differenciák eredményénél, akkor az antiszemita nem eltaszítani, nem kizárni igyekeznék a zsidót, hanem, miként a dolog természete követeli, az asszimilációt sürgetnék úgy faji, mint vallási tekintetben. Nálunk, Magyarországon, a hol több nemzetiség van, az államkormányzat eszeágában sincs a szerb, tót, szász és oláh emberek vagyona elkobozni és kikergetni e nem magyar nemzetiségeket, hanem arra törekedik, hogy jó magyar hazafiakká váljanak és a legnagyobb előzékenységgel támogat minden kísérletet, mely e célra vezet. Ha az antiszemita csupán a faji és vallási különbséget akarnák megszüntetni, akkor nem ellenszegültek volna azon intézkedések ellen, mik ez irányban kezdeményeztettek, és a vcgyes házasságokról szóló törvényjavaslatot nem buktatták volna meg, mert hiszen ez legelőbb vezethetett volna a faji differenciák kiegyenlítésére.

Hartman elismeri ugyan, hogy az antiszemita igazságtalan, mert minden társadalmi bajért a zsidóságot okozza. Azt mondja erre a német tudós, hogy ez indokolatlan ráfogás, mely csak arra való, »hogy a tömegek legroszabb szenvedélyeit fellátsák a zsidók ellen.«

Ez tökéletesen igaz! De nem áll az az okoskodása, hogy »az antiszemita legközelebbi célja el van érve, a mennyiben a zsidó felfuvalkodást lecsillapította és a népet a zsidó plutokraczia uralmának veszedelmére figyelmeztette.«

Ilyen beszéd valóban sajátságosan hangzik egy filozóf szájából, a kinek tudnia kellene, hogy a zsidó nemcsak börzeaner, hanem kereskedő, iparos, földműves, munkás napszámos, ügyvéd, orvos és író is és hogy e foglalkozásnemek túlnyomók, holott a börze a legcsekélyebb része által látogatattik.

Mivel hogy minden német tudós alapos is akar lenni, a szerző ezen alaptalan megjegyzések után, a következő tudományos disztinkciót kockáztatja: »A zsidók — úgy mond a szerző — háromféle tulajdonsággal bírnak, melyek jellemének megállapítására közrehatottak. Vannak tulajdonságai, melyek a történeti viszonyok folytán képződtek, és vannak az emancipacionális krízis folytán szerzett tulajdonságai és végre olyan tulajdonságai, melyek eredetüknél fogva hozzájuk tapadtak.« — A zsidók rossz oldalai közé sorolja az üzérkedést, az usorát és a szélhámoságot és »azon külsőségeket, melyek miatt a zsidókat gúnyolják.«

Ez nem igaz.

Vannak ugyan üzérkedő, uszorás és szélhámos zsidók, de ez nem képezi a zsidóság jellemtulajdonságát. E vonások sem faji, sem vallási csatlósokként jelentkeznek a zsidóságnál, a hol csak olyan arányban konstatalhatók, mint bármely más felekezéteknél. Ellenkezőleg. Ha a zsidót nem akadályoznák meg minden téren, ha a zsidónak nem kellene az előítéletek által emelt óriási akadályokat leküzdeni és ő mint más balandó egyenesen haladhatna kiűzött célja felé, akkor még ezen arány mögött is maradna.

Hogy ez áll, Hartmann úr saját szavaival lehet bizonyítani. a ki ugyancsak a kérdéses művében (2rik lap) ezt is mondja: »A zsidó az okos realizmus híve, a nélkül, hogy az ideális célokat szem elől tévesztené. Jó tulajdonságai közé tartozik főleg a józanság és mértékletesség. A zsidó ennek folytán türelmes, szívós és ruganyos is annyira, hogy szerencsétlenség őt megsemmisítőleg nem igen sújthatja. De munkás is, takarékos és tudvágyó. — Érzéke a család iránt kiválóan élénk és szülői és gyermeki szeretete a legkifejlettebb. A zsidók a praktikus adakozások klasszikus népe, mely elsőséget érdemel az indiai részvét passzivitása és a keresztény alamizsnagazdaság fölött. — Szerző beismeri továbbá, hogy a tudomány és a munka nagy tiszteletben részesülnek a zsidóknál, aki senkit sem vet meg jobban, mint azt, ki dologkerülve mások alamizsnáiból élőködik.«

Ezt mondja Hartman.

Kérdjük tehát, mikép állhatnak meg a Hartman által a zsidók nyakába varrt rossz tulajdonságok eme fényes jellemvonások mellett? Az említett rossz és jó tulajdonságok ép oly kevésbé állhatnak meg egymás mellett, mint a butaság a szellemességgel, vagy a szépség a rút-sággal.

Ennyit akartunk egyelőre megjegyezni a Hartmann könyvére, melyből antiszemita barátaink már-már kezdik kiollózni azokat az állításokat, melyeket antiszemita ízgatások céljára fordítani igyekeznek.

Válasz.

Lapunk mult heti számában megjelent »A zsidó főrendi házi tag« című cikkre vonatkozólag Freudiger Mózes úrtól vesszük a következő sorokat:

Tekintetes Szerkesztő úr! Miután becses lapjának legutóbbi számában egy nyilatkozatom helytelenül interpretáltatik, kérem a következő helyreigazító sorok felvételére: Bocsánatot kérek ugyanis Dr. G. úrtól, de én soha sehol sem mondtam, hogy az orthodox zsidó hitfelekezet nem óhajt külön képviselőt a felsőházban. — Én csak azt mondtam, hogy épen a Dr. G. által is felhozott okoknál fogva senki sincs hivatva, akár ki legyen az illető — tehát én sem, Dr. G. sem, — hogy a fenforgó kényes ügyben valamely zsidó felekezet nevében nyilatkozzék. Erre csak az illető hitfelekezet országos gyülekezete lenne jogosult. Egyébiránt, ha Dr. G. úr olyan nagyon kíváncsi megtudni a dologról az én magán-nézetemet, hát szívesen elmondom. Egyszerű nagyon. — Én tudniillik úgy vélekedem, hogy a magyarhoni zsidóság egyáltalán véve el lehet főrendiházi képviselet nélkül, már csak annál az egy oknál fogva is, mivel ez az úri ember ottan felekezetet nem képviselhet, miután mi zsidók egyházilag szervezve nem vagyunk, és ez idő szerint nem is lehetünk; hanem igenis képviselhetni fogja a főrendiházban a miniszterelnök úr ő excellentiája javaslata szerint a polgári egyenjogusítás igéjének némi megvalósulását.

Ha azonban a kormány vagy az országgyűlés állhatatosan ragaszkodnék ahhoz, hogy a hazai zsidóság a felsőházban felekezeti képviselettel bírjon; ez esetben magától értetődik, hogy két képviselőnek a kineveztetését követelném, miután a zsidóság Magyarországon tudvalevőleg két külön felekezetre oszlik. Az egyik orthodox, a másik neolog. E kettőt egy kalap alá szorítani nem lehet sem jog, sem történeti fejlődés, sem méltányosság szempontjából. Lehető újraegyesülésüknek egyáltalán véve semmi köze felsőházi képviseletük dualizmusához. Amaz a jövő eshetőség, — ez a jelen, a tényleges felekezeti és felekezeti közötti viszonyok hű képviseletének alkotmányos követelménye.

Kötelességszerű tisztelettel maradván

alázatos szolgálja

Budapesten, 1884. Decz. 17-én,

Freudiger Mózes.

Dr. G. úr későn nyervén tudomást e nyilatkozat tartalmáról, e héten nincs abban a helyzetben, hogy e válasza az ő észrevételeit elmondhassa. Egyelőre tehát megteesszük mi az óvást, még pedig azzal a rövidséggel, a milyennel az ily óriási tévedéseket visszautasítani kell. Mert óriási tévedés az, midőn Freudiger úr állítja, hogy a magyar zsidóság két külön felekezetre oszlik, miután e látszólagos szakadásnak — Pauler úrnak egy ügyetlenségén kívül — semminemű más történeti vagy vallási alapja nincsen. Már pedig azt nem fogjuk engedni soha, hogy a magyar zsidóság eme tarthatatlan állapota a főrendiházi orthodox és neolog képviselőlet által állandósítsák. — Csak egy főrendiházi tagot kérünk, mert ez egy az egész magyar zsidóságot képviselheti.

Zsidó virilisták.

A Censor által kiadott »Társadalmunk és nemzeti hivatásunk« című nagy feltűnést keltett röpiratban a zsidó virilisták egy csoportba vannak összeállítva, hogy az olvasó tiszta átnézet nyerjen adófizetésükről. Itt közöljük ezt az összeállítást, mely azonban csak 41 megyének a virilistáit foglalja magában.

Sorsz.	Me g y e	Zsidó virilisták száma	Zsidó virilisták adóösszege forintban
1.	Arad	65	31,765·67
2.	Árva	37	6,195·20
3.	Bács-Bodrog	75	77,848·20
4.	Bars	21	10,611·—
5.	Békés	30	16,185·83
6.	Bihar	73	49,312·64
7.	Borsod	47	30,852·96
8.	Brassó	8	3,654·77
9.	Uszánád	22	14,167·37
10.	Fogaras	27	6,013·86
11.	Győr	11	12,002·35
12.	Háromszék	5	2,625·29
13.	Hajdú	39	26,397·—
14.	Heves	45	30,428·49
15.	Hont	16	8,794·04
16.	Komárom	16	10,995·24
17.	Kolozs	14	4,502·52
18.	Liptó	12	6,841·29
19.	Mármaros	70	21,427·71
20.	Maros-Torda	12	5,854·77
21.	Moson	7	5,613·72
22.	Nógrád	31	25,783·77
23.	Nyitra	65	47,758·49
24.	Pest-Pilis	48	66,941·16
25.	Sáros	29	10,795·98
26.	Sopron	32	13,326·31
27.	Szabolcs	51	40,950·45
28.	Szatmár	73	34,431·16
29.	Szeben	5	1,624·47
30.	Szilágy	42	11,828·73
31.	Temes	41	26,381·39
32.	Tolna	58	33,026·57
33.	Trencsén	97	56,659·44
34.	Túróc	17	5,227·52
35.	Ugocsa	11	3,031·90
36.	Ung	49	15,892·18
37.	Vas	34	27,268·69
38.	Veszprém	53	41,952·51
39.	Zala	85	37,209·38
40.	Zemplén	54	23,199·—
41.	Zólyom	23	9,239·95
Összesen		1,550	914,685·87

H I R E K

— A »Grenzbote« előfizetési felhívása. Soha lapkiadó olyan visszatartó rimánkodással nem alkalmatlanodott olvasóközönségének, mint a »Grenzbote« kiadói e héten tették. Mint az utczaszéli koldus, ki testének

nyavalyait leleplezi, hogy a járókelők részvétét még az undorodás árán is felkeitsse, úgy tárják fel a »Grenzbote« koldusai az antiszemitizmus nyomoruságát, hogy alamizsnát kérhessenek a különben szűkzsebű »elvtarsaiktól.« De ez még semmi ahoz a tolkodáshoz képest, a mit ez a német szennylap elkövet. Minden héten legalább 1000 »mutatványszámot« meneszt mindenféle címek alatt, és még akkor sem szünteti be a lap küldését, miután a címzettek visszaköldték. Így terjesztik az antiszemita »elveket,« mert ha rá nem erőszakolnák a közönségre, az érdeklődés csakhamar csökkenne. — A legutóbbi számok egyikében pedig valóságos pityergést követnek el egy vezércikkében, a melyben a lap az antiszemitákat praenumerálásra felszólítja. Közlünk belőle néhány »könyccseppet«, hogy olvasóink lássak, mily eszközökkel dolgozik az antiszemita zúgsajtó. A »Grenzbote« többek közt ekkép beszél közönségével: »Néhány nap alatt évforduló lesz, a midőn minden antiszemitanak alkalma nyújtatik bebizonyítani, hogy igazi híve az antiszemita-elveknek. Az antiszemitáknak be kell bizonyítani, hogy támogatni tudják azokat, kik az ő elveiknek előharcosai. E támogatás abból álljon, hogy mindenki inszeráltasson a mi lapunkban és abbonálja a mi lapunkat (a »Grenzbote«). — Nem kell arra nézni, hogy azért az előfizetési pénzért, mennyi sört lehetett volna innni, hanem abbonálni kell a »Grenzbote«, mely többet nyújt a bor és sör élvezeténél.« Azt hisszük, hogy eleget czitáltánk, mert ebből is meg lehet itélni, mily szép publikuma van az antiszemita sajtónak.

— Eberling Antal ur mint esküdt, Hogy némely ember mikép fogja fel a népbíró szerepét és mennyire van hivatva polgártársai fölött igazságosan ítélni, azt legjobban bizonyítja Eberling Antal úrnak, a helybeli Ádám és Eberling cég egyik társa. — A nevezett úr a mult néten lefolyt esküdtszéki tárgyalásnál esküdtbíróként szerepelt és e minőségben hozzájárult azon verdiktekhez, melyektől a törvény minden jogállamban megköveteli, hogy ne a részrehajlás és elfogultság sugalmazásának eredményei legyenek. Már pedig könnyen elképzelhető, mily igazságos az az ítélet, melynek meghozatalába egy férfiú befolyt, ki, miként Eberling úr tette, a tárgyalás után hazamenőben egyik esküdtársának nyíltan és a gyűlölet győzelmének kérkedésével ékes spieszburgeri hangon azt mondta: »A zsidót muszáj mindig elítélni, akármit mond.« Ezt a nyilatkozatot oly tanú közli velünk, kit Eberling úrnak ez arany mondása legtávolabbról sem érinthet, mert a ki előttünk ezt a megjegyzést méltó felháborodással megróttá, nem — zsidó. Eberling antiszemitáskodása nem új dolog, és csak azért meglepő, mert zsidó vevői előtt nagyon devot tud lenni, a mi bizony nem illik ahoz az emberhez, a ki minden zsidóban elítélni való bűnöst lát.

— Zalaegerszegről írják nekünk: az itteni kereskedelmi kör f. hó 13-án hangversenyt rendezett, melynek örvendetes lefolyásához az is járult, hogy a nem zsidó lakosság színe-java is résztvett a mulatságon, — a miből eléggé látszik, hogy milyen szívélyes a viszony zsidók és nemzsidók közt abban a városban, a hol két év előtt az antiszemiták zendülést tudtak előidézni. Itt közöljük az estély műsorát: 1) Erkel F.: »Hunyady László nyitány«, két zongoran előadják: Ösztreicher Berta, Fischer Ida úrhölgyek, Dr. Graner Adolf és Markovics Sándor urak. — 2) Változatok »A Plöermeli búcsú« című dalmúból. — 3) Kis József: »A csók«, szavalja Ösztreicher Natálie úrhölgy. — 4) Liszt F.: »Soirées de Vienne« (1-ik szám) előadja: Anisics Izabella úrhölgy. — 5) »Magándalok«, éneklí Weinmann Antoinette úrhölgy, zongorán kíséri Markovics S. úr. — 6) Sterneks Zs.: »Változatok«, gordonkára, előadja: a szerző. — 7) Kücken F.: »Polonaise« két zongorán előadják: Anisics Izabella, Csoknyai Laura úrhölgyek, Dr. Graner A. és Markovics S. urak.

— Az antiszemita hadiszállásból. Mult héten azt írtuk, hogy az antiszemita párt új lapot készül kiadni. mert kevésnek tartja azt az izgatást, mit a »Függetlenség« című szennylap véghez visz. E héten pedig hiteles forrásból értesülünk, hogy e terv megint meghiusult. Nekünk, zsidó-magyaroknak — miként már kijelentettük — tökéletesen mindegy, akár tiz új lapot csinálnak, akár egyet sem. Roszabb helyzetet úgysem lehet már teremteni. A zsidó magyarok, bár fájdalommal, de türelmesen elviselik azokat a gyalázatos rágalmat, a miket az antiszemita izgatás ellenük zúdit, jól tudván, hogy nemsokára bekövetkezik az az idő, a midőn bizonyos körök sajnosan fogják tapasztalni, hogy bizony kár volt a tömegeket annyira elvadítani engedni és hogy nagyon sokan azok közül, kiket most a zsidók kínos helyzete megörvendeztet, csakhamar meg fogják ízlelhetni mulasztásaik keserü gyümölcsseit.

— Zion czímmel alakult Heidelbergben egy egylet, mely feladatául kitűzte a zsidók egyesítését vagyis az orthodox és neolog zsidók közti külső eltérések megszüntetését. Ugyanez az egylet Palesztinát

zsidók által akarja gyarmatosítani és oly központot teremteni, mely a zsidókat az üldözések ellen segíve. Az egylet tagjai kötelezik magukat gyűjtés által annyi pénzt hozni össze, mely elegendő lesz egy nagyobb vidéket Palesztinában megvásárolni, a hová a kivándorlók telepíttetnének.

— A székesfehérvári izr. nőegylet és a székesfehérvári izr. krajczáros egylet 1885 évi január 10-én a „Magyar királyhoz“ címzett szálloda termeiben zártkörű füzérkét rendez. Kár, hogy e táncmulatság ép arra a napra esik, a mikor Budapesten az izr. nőegylet tartja meg bálját, mert így alig lesz a székesfehérvári füzérkének annyi fővárosi vendége mint a mennyt ez a táncmulatságok annalisaiban elsőrangú helyet elfoglaló sz.-fehérvári bál megérdemelne.

Szerkesztői üzenetek.

B. J. urnak T. Beese. Aut. orthodox hitközség szervezése által. E napokban különben levélben válaszolunk a hozzánk intézett kérdésekre.

M. L. urnak Nagy-Bajom. Nagyon lekötelezne a kérvény beküldésével.

G. M. urnak Bakóca. Örvendünk, hogy nézeteink az ön politikai meggyőződésével teljesen egyeznek. A cikk ugyanazt variálja, a mit már mi is gyakran hangoztattunk. Másból kérünk

G. M. urnak Szeged. E lapok szerkesztője azon napon elutazott, és csak két nap mulva tért vissza.

F. H. urnak Iklód. A postán történetett a hiba.

Hirdetések.

Pályázat.

A károlyvárosi (Erdély) izr. hitközségben egy 400 frt évi fizetéssel és melék járulékokkal összekötött kántori és metszői állás megüresedett. Folyamodók kellően felszerelt kérvényeiket 1885. január hó 25-ig az alulírt hitközségi elnökhöz beküldhetik.

Károlyváros, 1884 decz. 10.

Baruch Albert,
hitk. elnök.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasszony óriási hosszú Loreley hajával, mely az általa használt saját készítésű hajnövesztő kenőcs által 14 hó letorgása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a hajból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő kenőcs a leghiresebb orvosi szakközégek által elemében megvizsgáltott és nemcsak alkalmasnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fogva kitünőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a hajnövést elősegíti, a hajbört erősíti és a legbiztosabb szer a hajkihulás ellen, kitünő sikerrel használtatott kopaszfejúek által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz növése ritkás.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan aólírottak az igen tisztelt közönséget és magas nemesi rendet Csillag Anna kisasszony hajának megtekintésére meghívjuk, bátorodunk egyszersmind köztudomásra hozni, hogy emellett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsögökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király-utca 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek készpénz vagy utánvét mellett.

Butor

Első

Budapesti butorbazár

Butor

Deák-utca 7. szám, I. emelet.

Ajánlom a t. közönségnek dős felszerelési raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, szállodák, fürdők és irodák berendezésére a legegyszerűbb kivitelűtől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állványok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgállok. Raktárom túltömöttsége miatt régebbi divatu butorok beszerzési árón alul adatnak el.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlom még általánosan kedvelt szabadalmazott **gyermek-pólya-szekrényeimet fürdő berendezéssel.** Elvállalom továbbá mindennemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifeszítését, tükrök és képek elhelyezését. — Mintakönyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butorbevásárlásnál ingyen adatik.

FRANKL B.

Butor

Deák-utca 7. sz. I. emelet.

Alapított 1832-ben.

Butor